

NYHEDSBREV | 2022-2023 | 27. APRIL 2023

Reform af EU's regler for medlemslandenes offentlige underskud og gæld.

Kommissionen præsenterede den 26. april et forslag til en reform af reglerne for EU-landenes offentlige underskud og gæld under den såkaldte Stabilitets- og Vækstpagt. Overordnet foreslår Kommissionen en ændring af reglerne fra "one size fits all"-regler til mere landespecifikke planer for gældsafvikling inspireret af erfaringerne med udarbejdelse af EU-landenes genopretningsplaner i forbindelse med covid-19.

Reform af Stabilitets- og Vækstpagten

Reformen skal adressere de højere gælds niveauer i medlemslandene efter covid-19 og samtidig understøtte de nødvendige reformer og investeringer i bl.a. den grønne og digitale omstilling. Reformen skal også tage hånd om de identificerede mangler i det nuværende regelsæt, mens der samtidig trækkes på erfaringerne fra EU's håndtering af covid-19.

Ifølge Kommissionen vil reformen føre til et simplere regelsæt, hvor landenes ejerskab til reglerne fremmes samtidig med et større fokus på den mellemfristede tidshorisont og styrket håndhævelse af reglerne.

Reformen fastholder Stabilitets- og Vækstpagtens overordnede grænser, hvor EU-landenes offentlige budgetunderskud ikke må udgøre mere end tre

pct. af bruttonationalproduktet (BNP), og den offentlige bruttogæld ikke må udgøre mere end 60 pct. af BNP.

Gældsreduktion på en realistisk, gradvis og bæredygtig måde

Kommissionen foreslår, at de enkelte EU-lande gives større fleksibilitet med hensyn til hastigheden af gældsafviklingen, hvis den overstiger gældsgrænsen. Til gengæld skal reglerne håndhæves mere konsekvent, hvis et medlemsland afviger fra den aftalte plan for gældsafviklingen.

Kommissionens forslag bryder altså med den tidligere tilgang med ensartede krav til landenes gældsafvikling (på årligt en 1/20 af forskellen mellem aktuelle gælds niveau og de 60 pct.), hvor gældsafviklingen nu i stedet gøres afhængig af det enkelte EU-lands gælds niveau og gældens holdbarhed, dvs. at gælden målt i forhold til BNP aftager eller stabiliserer sig over tid.

Nationale mellemfristede planer for finans- og strukturpolitik

Centralt i reformen er kravet om, at de enkelte EU-lande skal udarbejde såkaldte mellemfristede planer for deres finans- og strukturpolitik med en varighed på fire år. Planerne skal indeholde finanspolitiske mål, tiltag til at adressere makroøkonomiske ubalancer samt prioriterede reformer og investeringer.

For de lande, der ikke lever op til kravene til offentligt underskud og gæld, skal planerne også indeholde den nødvendige finanspolitiske tilpasning. Når medlemslandene har udarbejdet planerne skal de have en positiv vurdering fra Kommissionen og en endelig godkendelse i Rådet.

Krav til finanspolitisk tilpasning

For lande med en offentlig gæld over 60 pct. af BNP eller et budgetunderskud over tre pct. af BNP er kravene til den finanspolitiske tilpasning i den fireårige planperiode følgende:

- Budgetunderskuddet fastholdes under tre pct. af BNP eller bringes under de tre pct. af BNP.
- Gælden bringes på en sandsynlig nedadgående bane eller fastholdes på et bæredygtigt niveau ved udgangen af tilpasningsperioden.
- Gælden skal være mindre målt i forhold til BNP ved udgangen af planperioden end ved starten.
- Medlemslande med et budgetunderskud over tre pct. af BNP skal nedbringe underskuddet med minimum 0,5 pct. af BNP om året som udgangspunkt, så længe underskuddet overstiger tre pct.

For lande med en offentlig gæld under 60 pct. af BNP og et budgetunderskud under tre pct. af BNP er der ingen krav om finanspolitisk tilpasning. Landene skal dog i den fireårige planperiode sikre følgende:

- At det offentlige budgetunderskud holdes under tre pct. af BNP.
- At det offentlige gælds niveau holdes under 60 pct. af BNP.

Hvis EU-landene i deres planer forpligter sig til reformer og investeringer, der lever op til en række kriterier, kan tidsperioden for den mellemfristede plan forlænges fra fire til syv år, hvilket altså også giver længere tid til den finanspolitiske tilpasning.

For at få en længere tilpasningsperiode skal de inkluderede reformer og investeringer leve op til følgende kriterier:

-
- De skal være væksthfremmende.
 - Understøtter gældsholdbarhed.
 - Adressere fælles EU-prioriteter (f.eks. grønne og digitale omstilling) og relevante landespecifikke anbefalinger under det europæiske semester.

Finanspolitisk overvågning

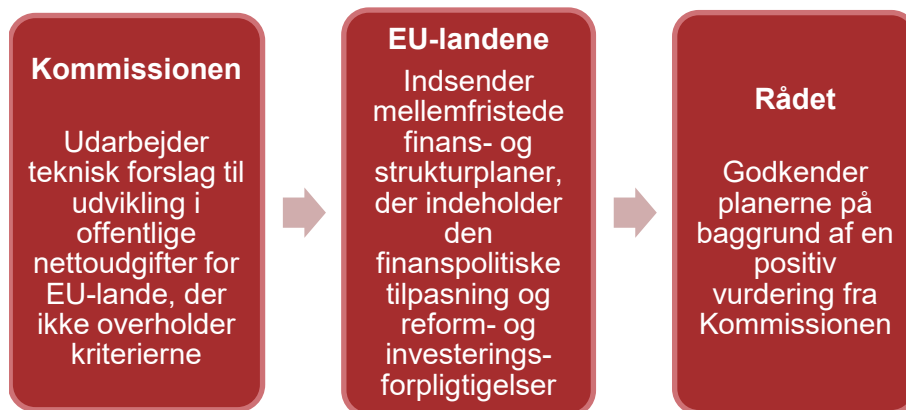
Landene skal udarbejde årlige fremskridttrapper over gennemførelsen af deres mellemfristede planer, som Kommissionen så skal vurdere. De erstatter de nuværende årlige stabilitets- eller konvergensprogrammer og nationale reformprogrammer.

Overvågningen af landenes gennemførelse af planerne vil blive en del af det såkaldte europæiske semester, hvor koordineringen af medlemslandenes økonomiske politikker foregår, herunder overvågningen af medlemslandenes indfrielse af mål og milepæle i deres genopretningsplaner.

Ny indikator for overholdelse af reglerne

For at forenkle reglerne bliver medlemslandenes efterlevelse målt i forhold til en enkelt indikator bestående af det offentlige nettoudgiftsniveau.

Medlemslandenes mellemfristede planer for finans- og strukturpolitikken indeholder derfor årlige lofter for det offentlige nettoudgiftsniveau, der sikrer en passende reduktion af den offentlige gæld.

For lande med en offentlig gæld over 60 pct. af BNP eller et offentligt budgetunderskud på over tre pct. af BNP vil Kommissionen komme med landespecifikke tekniske fremskrivninger af en udviklingen i de offentlige nettoudgifter i den fire- eller syvårige planperioden som sikrer, at gælden bringes på en troværdig nedadgående kurs.

Medlemslandene kan så bruge Kommissionens forslag som indspil i fastlæggelse af deres flerårige offentlige nettoudgiftsmål i de mellemfristede planer for finans- og strukturpolitikken. Kommissionens tekniske forslag til udviklingen i de offentlige nettoudgifter vil være baseret på en holdbarhedsanalyse af det enkelte medlemslands gælds niveau.

For medlemslande med offentlige underskud under tre pct. af BNP og gæld under 60 pct. af BNP vil Kommissionen komme med teknisk information, der sikrer at budgetunderskuddet fastholdes under de tre pct. af BNP på mellemlangt sigt.

Hvad vil der blive målt på?

Kritikken af Stabilitets- og Vækstpagten har bl.a. gået på, at efterlevelse af pagtens regler vurderes ud fra variable, der ikke kan observeres, men skal beregnes, hvilket er tilfældet med det såkaldte strukturelle underskud og output gab.

Derfor introducerer forslaget en enkelt indikator, som er under landenes kontrol, og som landenes efterlevelse af deres landespecifikke planer og dermed gældsreduktion skal måles på.

Det drejer sig om det **offentlige nettoudgiftsniveau** (faktiske offentlige udgifter fratrukket renteudgifter og konjunkturfølsomme ledighedsudgifter og korrigeres for diskretionære indtægtsforøgende eller -formindskende tiltag, f.eks. skatteændringer og udgifter til fuldt finansierede EU-programmer), som vil blive omregnet til årlige udgiftslofter for den fire- eller syvårige periode, som planerne dækker.

Håndhævelse af de nye regler

Den såkaldte procedure for uforholdsmæssige store underskud ændres ikke, når der er tale om brud på kriteriet om, at det offentlige budgetunderskud ikke må overstige tre pct. af BNP.

Underskudsproceduren for gæld over 60 pct. ændres til at fokusere på afvigelser fra de årlige offentlige nettoudgiftsniveauer, der er aftalt i de mellemfristede planer for finans- og strukturpolitik. For medlemslande med substantielle offentlige gældsudfordringer vil en afvigelse fra de aftalte nettoudgiftslofter som udgangspunkt føre til en automatisk åbning af en underskudsprocedure.

Sanktioner for ikke at overholde reglerne

Kommissionen foreslår, at eurolande der ikke efterlever en henstilling fra Rådet om at iværksætte virksomhedsfulde foranstaltninger for at korrigere et uforholdsmæssigt stort offentligt underskud, vil kunne idømmes bøder på op til 0,05 pct. af landets BNP for hver periode af seks måneder, indtil Rådet vurderer, at landet har iværksat virksomhedsfulde foranstaltninger. Bøden kan dog samlet set maksimalt beløbe sig til 0,5 pct. af landets BNP.

Reaktioner

Tyskland er fortalere for mere ensartet behandling og fælles regler for gældsafvikling fremfor bilaterale aftaler. Det var efter sigende også på baggrund af de tyske ønsker, at kravet om at alle lande med et budgetunderskud over tre pct. af BNP årligt skal nedbringe underskuddet med minimum 0,5 pct. af BNP blev indført i forslaget. Det samme gælder kravet om, at gælden skal være mindre målt i pct. af BNP ved planperiodens udløb i forhold til planens start. Et ønske om en årlig gældsnedbringelse på én pct. af BNP for lande med gæld over 60 pct. af BNP blev dog ikke imødekommet i Kommissionens forslag. Den tyske finansminister, Christian

Lindner, mener ifølge [Financial Times](#) ikke, at forslaget går langt nok i forhold til at håndtere høj offentlig gæld.

Modsat mener **Frankrig** efter sigende, at reglerne er for rigide, mens **Italien** ikke synes, at forslaget tager nok hensyn til investeringer i vækst og den grønne omstilling. Kommissionen har i forslaget valgt ikke at give mulighed for at modregne visse typer investeringer i opgørelsen af budgetsalden.

Den fungerende økonomiminister, Stephanie Lose, udtaler i et skriftligt svar til Ritzau, at reformen ikke grundlæggende vil ændre finanspolitikken i Danmark, eller måden finanspolitikken tilrettelægges på. Det skyldes, at både den offentlige budgetsaldo og offentlige bruttogæld lever op til Stabilitets- og Vækstpagtens kriterier.

Kommissionens forslagspakke

Pakken af forslag består af en ændring af den gældende forordning om proceduren for uforholdsmæssige store offentlige underskud (såkaldte korrigerende del af Stabilitets- og Vækstpagten), en ny forordning om koordinering og overvågning af de økonomiske politikker (erstatte den såkaldte forebyggende del af Stabilitets- og Vækstpagten) samt et direktivforslag om ændring af det nuværende direktiv om medlemslandenes budgetrammer.

- ↳ [KOM \(2023\) 241: Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning \(EF\) nr. 1467/97 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud](#)
- ↳ [KOM \(2023\) 240: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om effektiv koordinering af økonomiske politikker og multilaterale budgetovervågning og om ophævelse af Rådets forordning \(EF\) nr. 1466/97](#)
- ↳ [KOM \(2023\) 240: bilag 1-7](#)
- ↳ [KOM \(2023\) 242: Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2011/85/EU om krav til medlemsstaternes budgetmæssige rammer](#)
- ↳ [Pressemeddelelse fra Kommissionen](#)
- ↳ [Spørgsmål og svar fra Kommissionen](#)

Baggrund

Stabilitets- og Vækstpagtens regler om offentlige underskud og gæld har i praksis været sat ud af kraft siden marts 2020, hvor Rådet på grund af covid-19 aktiverede den indbyggede såkaldte generelle undtagelsesklausul, så medlemslandene kunne understøtte væksten og beskæftigelsen uden at komme i problemer med regelsættet. De nuværende regler står dog til at træde i kraft igen pr. 1. januar 2024, hvor den generelle undtagelsesklausul ikke længere vil være aktiveret. Hvornår det nye regelsæt kan nå at være på plads, vides dog ikke.

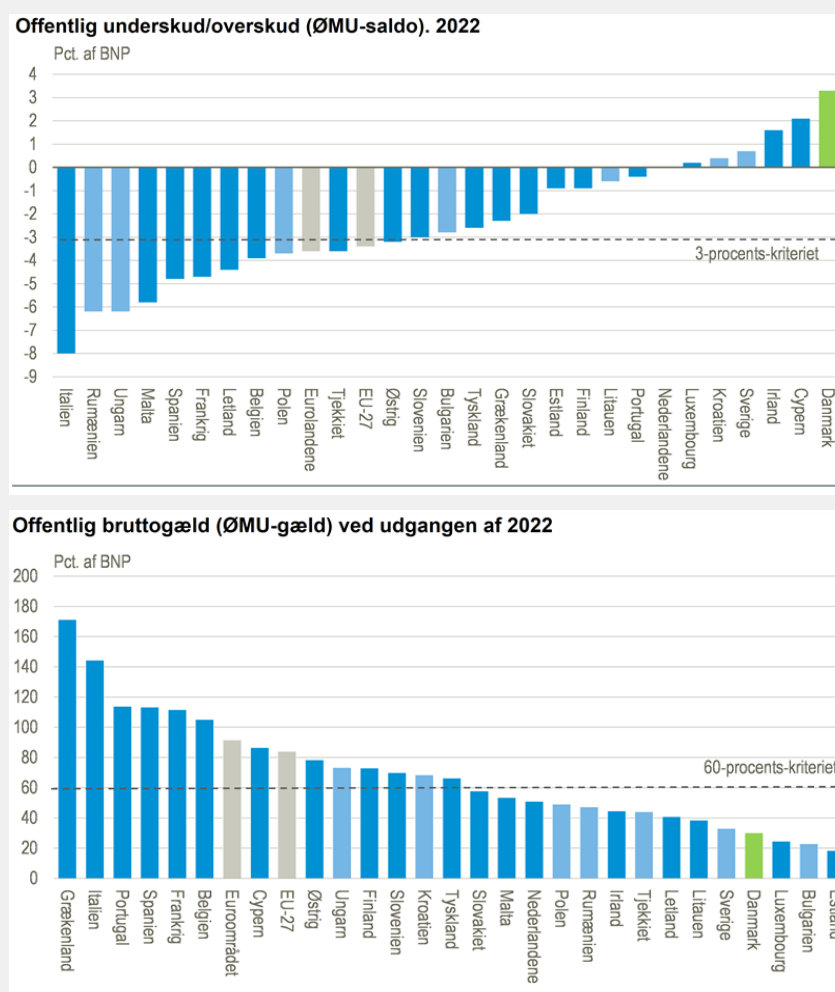
Kommissionen har inden præsentationen af reformen skitseret elementerne i en [meddelelse](#) i november 2022, som medlemslandene har haft mulighed for at drøfte.

EU's Stabilitets- og Vækstpagt

Den såkaldte stabilitets- og vækstpagt blev oprindeligt indført i 1997 som et supplement til traktatens bestemmelser om, at det offentlige budgetunderskud ikke måtte overstige tre pct. af BNP og den offentlige bruttogæld ikke måtte udgøre mere end 60 pct. af BNP. Formålet var, at med en fælles valuta i form af euroen måtte en uansvarlig finanspolitik i et medlemsland ikke smitte af på de øvrige medlemslande.

Stabilitets- og Vækstpagten er efterfølgende blevet ændret af flere omgange i 2005, 2011, 2013 og 2015.

Offentlig saldo og offentlig bruttogæld 2022

Kilde og fremstilling: [Danmarks Statistik](#)

Det videre forløb

Kommissionens forslag skal vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet.

- Forslaget om ændring af forordningen om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud ([KOM \(2023\) 241](#)) skal vedtages af Rådet med enstemmighed efter høring af Europa-Parlamentet og Den Europæiske Centralbank (ECB).

-
- Forslaget om ændring af direktivet om EU-landenes budgetrammer ([KOM \(2023\) 242](#)) skal vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter høring af Europa-Parlamentet.
 - Forslaget om koordination af de økonomiske politikker og multilateral budgetovervågning ([KOM \(2023\) 240](#)) skal vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet efter den almindelige lovgivningsprocedure med kvalificeret flertal i Rådet.

EU's økonomi- og finansministre har opfordret til, at behandlingen af lovforslagene kan afsluttes i 2023, hvilket EU's stats- og regeringschefer har tilsluttet sig.

Det svenske EU-formandskab afholder et uformelt rådsmøde for EU's økonomi- og finansministre den 28.-29. april, hvor forslaget ikke formelt er på dagsordenen, men hvor der er mulighed for en uformel drøftelse i tilknytning til mødet. Det forventes at være op til det kommende spanske EU-formandskab fra 1. juli 2023 at stå for forhandlingerne blandt medlemslandene i Rådet.

Perfekt timing: høring om reform af EU's finanspolitiske regler i næste uge i Folketinget

Folketingets Finansudvalg og Europaudvalget inviterer til åben høring om reform af EU's finanspolitiske regler onsdag den 3. maj 2023 kl. 15.00-17.00 i Landstingssalen på Christiansborg.

Kom og bliv klogere på bl.a. Europa-Kommissionens forslag, landenes uenigheder og den danske regerings holdning, når fungerende økonomiminister Stephanie Lose (V), formand for Det Europæiske Finanspolitiske Råd, Niels Thygesen, overvismand, Carl-Johan Dalgaard, analysechef i CEPOS, Otto Brøns-Pedersen, direktør i AE, Lars Andersen og generaldirektør for Europa-Kommissionens generaldirektorat for økonomiske og finansielle anliggender, DG ECFIN, Maarten Verwey holder oplæg (Europa-Kommissionen deltager virtuelt).

↳ [Tilmelding for MF'er senest mandag den. 1 maj til Aicha.esdam@ft.dk](#)

↳ [Tilmelding for øvrige deltagere og link til program](#)

Produceret og skrevet af:

Martin Jørgensen, EU-konsulent, 3622

EU-nyt fra EU-konsulenterne sendes løbende til abonnenter i Folketinget